יוצאות מגדר הרגיל

התכנית ללימודי נשים ומגדר NCJW
הפקולטה למדעי הרוח
ע"ש לסטר וסאלי אנטין
אוניברסיטת תל-אביב

עלון 2
חורף 2017

ארגון הבוגרות של התכנית ללימודי נשים ומגדר

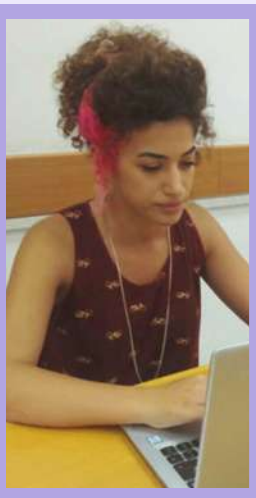

אירוע השקת ארגון הבוגרות – חגיגה מושלמת!

לפני כחצי שנה השקנו את ארגון הבוגרות שלנו באירוע שהיה נ ה ד ר ! זאת, כיאה לתוכנית שקיימת כבר עשור וחצי, ושהביאה לעולם כ-400 בוגרות (וגם כמה בוגרי) תואר ראשון ושני בלימודי נשים ומגדר.

התחלנו בברכות: פרופסור חנה הרצוג, מי שהיתה ראשת התכנית בין השנים 2009-2014 ומהווה עבור כולנו מנהיגה פמיניסטית גם באקדמיה וגם מחוצה לה; גב' דינה צ'רנין, מנהלת תחום מדיניות ותוכניות בישראל ב- National Council of Jewish Women - אותו NCJW ידוע, שבזכות תרומת הענק שלו לאוניברסיטת תל אביב בתחילת המילניום הוקמה התכנית, ושאף נתן את המענק שאפשר את הקמת ארגון הבוגרות; ופרופ' דפנה הקר, אשת הסגל בתכנית מזה 12 שנים, והרוח החיה מאחורי ניווט הארגון בצעדיו הראשונים.

עוד שמענו מעו"ד דנה סבוראי הדר, סמנכ"ל קרן וקסלר ישראל, בעלת ניסיון עשיר בהקמה ובניהול של ארגוני בוגרים ובוגרות, על ארגון בוגרות כקהילה, ולמדנו ממנה על חשיבותו של ארגון בוגרות חזק, מוצלח ויעיל.

על החלק האמנותי בערב הופקד אנסמבל "קברט בואנה" - אנסמבל של תאטרון אהל מבית היוצר של תנועת תרבות שהגיע אלינו הישר מעפולה. זכינו לראות הופעה בועטת, פמיניסטית ומצחיקה, שנגעה בסוגיות מרכזיות בעולמן של נשים, כמו עבודה, משפחה, סקס ושערות גוף.

ומה הארוע הבא?

אוטוטו, ביום חמישי, ה-28.12.17 יתקיים ארוע הבוגרות השני. כולכן מוזמנות!

נשמע על "נשים פסיכולוגיה וכסף" מענת ניר, מ"פמיננסי"- המכללה הכלכלית לנשים.

נמשיך ב"על הקו – עם דניאלה לונדון דקל" - מאיה כהן תראיין את המעצבת הגרפית, העיתונאית, המאיירת, הסופרת, ויוצרת סדרת הטלויזיה המופלאה "יום האם" והמופע הקומי מוסיקלי "עובדים על הזוגיות".

המפגש יתקיים ב-18:00-20:00, בחדר ע"ש צגלה, ליד לשכת הדיקאן, (קומת קרקע), הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל אביב. הכניסה לבוגרות/י התוכנית בלבד!

יש להירשם בלינק: להרשמה

דף הפייסבוק של ארגון הבוגרות

אנחנו שמחות שדף הפייסבוק של התוכנית הפך ללהיט במהירות שיא – עם 244 חברות ותנועה ערה של מודעות "דרושות", שאלות מגדריות, והזמנות לארועים מעניינים!

אם עוד לא הצטרפת, זה הזמן: לחצי כאן

זרקור על מרצה בתכנית:
פרופסור חנה הרצוג

פרופ' חנה הרצוג היא סוציולוגית פוליטית, חוקרת מגדר וחברה (בין היתר עסקה ועוסקת בחקר נשים פלסטיניות אזרחיות ישראל; נשים בפוליטיקה; ודת מגדר ופוליטיקה). פרופ' הרצוג היא מנהלת שותפה של "שוות" – מרכז לקידום נשים בזירה הציבורית, שהרבה מהפעילות שלה עוסקת בהטמעת חשיבה מגדרית במחקר ובמדיניות, כולל הקמת מרכז ידע מגדרי בתמיכת משרד המדע. בשנים 2009-2014 היא היתה ראשת התכנית ללמודי נשים ומגדר.

"מהיום שהתכנית הוקמה, ולמעשה עוד לפני הקמתה, עבדנו כצוות של חברות מחוגים שונים, בהן חנה נוה, אורלי לובין, אריאלה פרידמן, טובי פנסטר ועוד" מספרת הרצוג. "עסקנו בהשגת אישורים להקמת התוכנית, וגם ובעיקר בחשיבה על תכנית לימודים בינתחומיים שתחשוב אחרת על לימודי מגדר באוניברסיטה ותוכל לפתוח את שעריה לסטודנטיות וסטודנטים. הכניסה שלי לתפקיד היתה חלק התפתחותי בלתי נפרד מהקמת התכנית. התפקיד אויש למעשה ברוטציה, כל פעם מישהי אחרת נכנסה לתפקיד ועבורי זה לא היה מעבר מאוד דרמטי כי היה ברור לי שבשלב מסוים אהיה לא רק שותפה פעילה כחלק מקבוצה אלא גם אוביל אותה."

מה החזון שעמד לנגד עיניך כשנכנסת לתפקיד?

"כשנכנסתי לתכנית היו לי כמה יעדים שרציתי לממש. היעד הראשון היה להרחיב את שורות תלמידות התכנית ולהגיע גם לאוכלוסיות שבאופן מובהק פחות מגיעות ללימודים אקדמיים - נשים שכבר סיימו תואר ראשון בתחומים אחרים, נשים מבוגרות יותר, כמו גם נשים פעילות במסגרות פמיניסטיות חברתיות אחרות - כדי להעשיר אותן ואותנו בידע מגדרי. הפרקטיקה שבה בחרתי, שאני חושבת שמתקיימת גם היום, היא זה שאני, כראשת התוכנית, מראיינת אישית כל אחת ואחת מהמועמדות. בשבילי זו היתה חויה מעשירה - להכיר נשים ממיקומים שונים וגם דרך לפתוח את השערים ולהסביר לסטודנטיות מה אנחנו יכולות להציע להן ולמה הלימוד הוא רלוונטי. זה גזל המון זמן, ולא כל מי שראיינתי החליטה ללמוד, אבל הראיונות האלה הביאו לנו נשים נהדרות שאני רואה היום בקרב הבוגרות. אני שמחה מאד על הפרקטיקה הזו.

באו אלינו לא מעט נשים ללא השכלה בתחום המגדר ולכן היה שלב השלמות, מהלך שהעצים אותן. היו נשים שבאו עם תארים אחרים, ובמהלך השיחה שהיתה לנו הבנו שכדאי שיעשו תכנית השלמות, מאוד רצינית, שאני חושבת שכולן זוכרות אותה לטובה. נשים יצאו עם מטען תשתיתי טוב לחיים המקצועיים והאישיים שלהן. הפתיחות לקבוצות שונות זה משהו שאני חושבת שהנחלתי כמסורת וחשוב לשמור עליה. כראשת התכנית הלכתי לנשיא של האוניברסיטה ובקשתי מלגות מיוחדות לעידוד מגוון הסטודנטיות. ואכן חלקנו מלגות קיום לנשים אתיופיות, פלסטינות אזרחיות ישראל, ומזרחיות. זו עמדה בסיסית שלי, שיש לנו כמרצות מחוייבות לפעול באופן אקטיבי להרחיב ולהגדיל את המגוון של הסטודנטיות גם מתחומי הלימוד והעיסוק שלהן וגם במובן של מוצא, זהויות מיניות, וגם במגוון של גילאים. אני אולי קצת פחות פופולרית בעמדה זו באקדמיה השמה דגש על הצטיינות "עיוורת" מיקומים. אבל לדעתי זה מאוד חשוב, להביא את המבט המגדרי לכולם ולתת למירב הא.נשים הזדמנות ללמוד לימודי מגדר. ידע זה כוח ואת הכוח הזה אנחנו צריכות לחלוק עם נשים במיקומים שונים. אני מאמינה מאוד בנאה דורשת נאה מקיימת, זו דרך החיים שלי, זו תפיסת העולם שלי ואני עושה את זה גם בפעילות הציבורית שלי וגם בחיים הפרטים שלי עם בן זוג שיוויוני".

ספרי על המכשולים והמהמורות שבדרך.

"האוניברסיטה לא בנויה לתכניות בינתחומיות. מבחינה ארגונית אנחנו אומנם במדעי הרוח, שזה בית חם ופתוח, אבל זה קצת משחרר את החוגים האחרים ממחויבות. יש מחסור במשאבים שהולך ומקשה עלינו בסופו של דבר להעמיק ולהרחיב את מגוון היצע השיעורים שניתנים בתוכנית. למזלנו היו גופים חיצונים, כמו ארגון NCJW, שתמך באופן רחב ונדיב בתקופה שבה נכנסתי לתפקיד גם בתכנית וגם בפורום שפנה לקהלים רחבים, שעוזרים בהעדר תמיכה מספקת מהאוניברסיטה. בראשית הדרך היו יותר שיתופי פעולה עם גופים כאלה. יזמנו קורסים עיוניים המשלבים פעילות חברתית; היתה פעילות עם עיריית בת-ים שבמסגרתה סטודנטיות שלנו כחלק מלימודיהן היו פעילות במסגרות שונות לקידום נערות בבת ים; >>>

>> היתה תכנית בתוך הקמפוס של שיתוף פעולה עם בית הספר לעבודה סוציאלית והיחידה למעורבות חברתית באוניברסיטה - עבדנו עם קבוצות מוחלשות של נשים, כשסטודנטיות שלנו אימצו נשים וליוו אותן - זה היה מרגש ומרתק. ניסיתי לבנות גשרים בין האקדמיה לבין מקורות ממסדיים. היו לי המון רעיונות, כמובן שרבים גם לא צלחו בשל העדר משאבים, דבר שהוא אקוטי עבורנו. לצד המגבלות הכלכליות, אפשר גם לומר שלפעמים ההצלחה שלנו היא בעוכרנו. יש יותר ויותר עיסוק בנשים בקורסים שונים ואז לכאורה מרגישים פחות בצורך של לימודי מגדר. אלא שחשוב לציין שזה שיש קורסים על נשים זה לא אומר שיוצג בהם המבט הפמיניסטי-ביקורתי ובוודאי שזה לא מייתר את לימודי המגדר. להפך, זה ממחיש כמה לימודי המגדר חשובים כי הם תמיד עומדים בחזית המחקר והחשיבה התיאורטית, מביאים את העמדה הביקורתית והרפלקסיבית בנושא".

החזון שהיה לך תואם את מה שקורה היום בתכנית?

"אני חושבת שהתכנית פורחת. לא הכרתי את ד"ר סמדר שיפמן לפני שהיא נכנסה לתפקיד והיא עושה לטעמי עבודה נהדרת. התכנית התחזקה, ויש כל הזמן עליה במספר הסטודנטיות. בתקופתי היה קשה להרחיב את תכנית התואר הראשון ששמרתי עליה מפני רצונות של הנהלת האוניברסיטה לבטל אותה.

כל הצוות החדש שבא אחרי עושה מאמצים גדולים מאד להרחיב אותה ואני רואה שיש המון עבודה בשנתיים האחרונות שממשיכה את מה שהאמנתי בו, החל משמירת המסורת של "מרחב משלנו", שזו מסגרת שאותה מובילות הסטודנטיות והרחבתה גם לפעילויות שהסגל מוביל, המשך בקיום הכנס השנתי של "מגדר חוצה גבולות" המיועד להצגת מחקרים של חוקרות צעירות העוסקות במגדר על פני כל הקמפוס, יצירת קשרים עם פקולטות שונות, וכלה בשמירת המסורת של מחויבות לשיתופי פעולה ולהטמעת חשיבה מגדרית ברחבי הקמפוס".

מהי חשיבותו של ארגון הבוגרות לטעמך?

"לארגון בוגרות יש חשיבות רבה, לרבות מהמקום שממנו יצאתי שמדבר על יחסי גומלין בין החברה האזרחית לאקדמיה. חשוב לנו לדעת מה הבוגרות שלנו עושות, מה אנחנו יכולות להמשיך ללמוד מהן, מה היו המשאלות שלהן וכיצד התכנית יכולה להיות ניזונה מנשים הנמצאות בשטח. אני גם מאמינה שגם לבוגרות שצמחו במקום שביקש להיות אחר צריך להיות עניין להמשיך ולסייע לבנית קהילה המחויבת לשיוויון מגדרי ולהטמעת חשיבה מגדרית. פעמים רבות יכולים להיווצר שיתופי פעולה שאולי לא דמיינו אותם עם הקמת התכנית אבל דווקא תוך כדי הדיאלוג בין הבוגרות למורות הם יכולים לצמוח. חשובה מאוד תמיכת הבוגרות, הייתי רוצה שהקהילה הלומדת והבוגרת תמשיך להיות חלק מאותו מרחב קהילתי שבו ידע שווה כוח".

זרקור על קורס בתכנית:
פמיניזמים מזרחיים בישראל בראשית המאה ה-21

המרצה: יאלי השש, דוקטור להיסטוריה של עם ישראל וראש המגמה ללימודי מגדר במכללה האקדמית בית ברל. מחקריה מתמקדים בקהילות הספרדיות והמזרחיות בישראל ובמזרח התיכון במאות ה-19 וה-20, ובאופן מיוחד בשוליים הרחבים של קהילות אלו – נשים ועניים. היא ממקימות המעבדה להיסטוריה שבעל פה ו"פורום ההיסטוריוניות". ד"ר השש מרצה במכללה האקדמית בית ברל, באוניברסיטת תל אביב ובמכללה האקדמית תל חי.

את פרסומיה של ד"ר השש ניתן לראות ב:

http://independent.academia.edu/YaliHashash

הקורס: פמיניזם מזרחי מבקש לטפל בסוגיות שהיו ועודן רלוונטיות לנשים מזרחיות: הדרה תרבותית ותיוג חברתי; עוני; סימון הפריון המזרחי כאיום לאומי; יחסים בין נשים אשכנזיות, ערביות ומזרחיות במאבק הפמיניסטי; יחסים בין גברים לנשים; מיניות, ועוד. מבחינה תיאורטית שאב השיח הפמיניסטי מזרחי בישראל ממספר מקורות מרכזיים של תסיסה אינטלקטואלית: תיאוריה פמיניסטית, תיאוריה מעמדית, תיאוריה פוסט קולוניאלית, תיאוריה קווירית ולימודי תרבות. הקורס בוחן את ההיסטוריה של הפמיניזמים המזרחים בישראל, את המקורות התיאורטיים ואת אופני הפעולה שלהם ואת הקשר בינם לבין תנועות פמיניסטיות לא לבנות, את הדילמות העולות בניסיון לשלב בין מאבק תרבותי למאבק חברתי כלכלי ואת שיתופי הפעולה המתאפשרים במציאות החברתית פוליטית בישראל. הקורס עוקב אחר התפיסות השונות שהתפתחו בקרב נשים מזרחיות פעילות מסוף המאה ה-19 ועד ימינו ובוחן את התיאוריות והפרקטיקות שמציעים הפמיניזמים המזרחיים בהקשר של תנועות פוליטיות, כלכליות ותרבותיות רחבות – קולוניאליזם, גזענות, לאומיות וגלובליזציה.

אחת על אחת- בוגרות תואר ראשון
בתכנית ללימודי נשים ומגדר

אפרת וינטרוב

בת 29, גרה בתל אביב, רכזת מגדר וחינוך בעיריית כפר סבא, בוגרת תואר ראשון בתכנית ללימודי נשים ומגדר (2016).

למה בחרת ללמוד לימודי מגדר?

הייתי בתנועת הנוער דרור ישראל, וכשעזבתי את התנועה וחיפשתי בית ערכי חדש, מצאתי אותו בפמיניזם. היה לי מאוד קשה לבחור מה ללמוד וחשבתי שמגדר זה הדבר היחיד שיכול לצאת ממנו משהו משמעותי ואקטיבי.

מה קיווית לרכוש במהלך הלימודים והאם התכנית ענתה על ציפיותייך?

ציפיתי לפגוש וללמוד תאוריות, ולקרוא מה נשים אמרו, כתבו ועשו בחיים שלהן ששינה את המציאות של נשים ואת המציאות בכלל.

לא היה לי מושג כי היתה לי תודעה פמיניסטית אבל לא רקע תאורטי, והתכנית ענתה על ציפיותי לגמרי.

איך שינו הלימודים את חייך?

הלימודים נתנו לי ידע שבזכותו יש לי גם עבודה, והרי רבים שואלים מה אני אעשה עם תואר במגדר? אז הנה ההוכחה שיש מה לעשות. במקביל, הלימודים נתנו לי סוג של תחושת שייכות מאוד גדולה לחבורה של נשים שזה מה שמעניין אותן, שזה מה שהן עושות, שזו האידאולוגיה ותפיסת העולם שלהן וזה היה מאוד משמעותי עבורי כי בין היתר חיפשתי את זה. חיפשתי להיות חלק ממשהו יותר גדול, משהו אקטיביסטי עם פן של הגשמה.

האם את מרגישה שאת מיישמת את מה שלמדת בחיי היום יום שלך וכיצד?

אני עובדת במגדר וחינוך, שני התחומים שאותם למדתי. אני עושה את כל מה שאני יכולה בשביל להטמיע תכניות של מגדר ומיניות בכפר סבא. אני גם מכניסה תכנים וגם מכשירה יועצות ומורות מתוך רצון להרחיב את השדה הזה ולהפיץ את הבשורה הלאה. אני עובדת מטעם יועצת ראש העיר למעמד האשה. אין את זה באף עיר אחרת בארץ. זו תולדה של אשה שבחרה להשקיע כסף ויצרה תקן לדבר הזה.

אילאיל קופלר

בת 33, מורה ורכזת בחינוך הדמוקרטי שנמצאת בשנת שבתון בפירנצה. כותבת את הבלוג: "שנה בפירנצה"; מנהלת את האתר: שיעורי פמיניזם ומגדר: http://ililkofler.wixsite.com/feministschool.

בוגרת תואר ראשון בבתכנית ללימודי נשים ומגדר (סיימה תואר ראשון לפני עשר שנים ולאחר מכן למדה באוניברסיטת תל אביב לתואר שני במנהל ומנהיגות בחינוך).

למה בחרת ללמוד לימודי מגדר?

לפני שהתחלתי ללמוד באוניברסיטה התלבטתי אם ללכת ללמוד מגדר, שזה משהו שתמיד עניין אותי כי גדלתי בבית פמיניסטי וכי התעניינתי בתיאוריה קווירית מאז שיצאתי מהארון בגיל 17, לבין לימודי כימיה שעניינו אותי בגלל שהייתי במגמה הזאת בתיכון ואהבתי לערבב חומרים. כימיה נראה לי מאד פרקטי ונרשמתי ללימודים באוניברסיטת בן גוריון. שרדתי חודשיים עד שהבנתי שזה ממש לא בשבילי ואז נרשמתי לאוניברסיטת תל אביב, לתואר שעניין אותי אבל לא ידעתי מה אעשה איתו אחר כך.

מה קיווית לרכוש במהלך הלימודים והאם התכנית ענתה על ציפיותייך?

עד שהתחילו הלימודים קראתי כבר הרבה ספרי תיאוריה וגם קצת את וירג'יניה וולף, הייתי מעורבת בארגון פמיניסטי בשם "בית נשים פמיניסטי" ודמיינתי שהכיתה תהיה מלאה במהפכניות שהפמיניזם בוער בהן והן רוצות לשנות את העולם. בפועל, גיליתי כל מיני נשים שנרשמו למשהו שנראה להן קל וגם כיתות עצומות של מאות אנשים ממדעי החברה והרוח שלא הכירו ולא היו חלק מהתוכנית שלנו, יותר מדי גברים שהתווכחו בשיעור אבל הרבה מאד מרצות מרתקות וטקסטים שהשפיעו עלי מאד, של חוקרות כמו אדריאן ריץ' ולוס איריגראי. הלכתי לכל השיעורים של רוני הלפרן שהקריאה אגדות בתשוקה, הכרתי הרבה חברות בקורסים המתקדמים בתיאוריה קווירית של עמליה זיו וגיליתי שאפשר לחקור בצורה פמיניסטית אצל דפנה הקר.

איך שינו הלימודים את חייך?

גיליתי שאני מתעניינת מאד בהיסטוריה אצל בילי מלמן שההיסטוריה היא הרבה מעבר למה שלמדתי בתיכון ושהיא מלאה בנשים מדהימות. אהבתי מאד את הקורסים (חוץ מאשר את הקורסים במשפטים שהיו קשים מדי ועם ציונים נמוכים מדי). הרגשתי שהמרצות מאד נגישות ושאפשר לדבר איתן, התחברתי לכנסים פמיניסטיים ואפילו הרציתי בכנס "סקס אחר" בסוף שנת הלימודים השלישית שלי, בעקבות סמינר מחקרי שעשיתי אצל רוני הלפרן על ספרות נוער לסבית. כעבור כמה שנים, בעקבות ההבנה שחסרה ספרות כזו, כתבתי את הספר "מזוודות".

האם את מרגישה שאת מיישמת את מה שלמדת בחיי היום יום שלך וכיצד?

בסוף הלימודים היה כנס עם דפנה הקר, על מה זו עבודה פמיניסטית ואני התעצבנתי ואמרתי שאי אפשר להרוויח כסף מפמיניזם ושלמרות שאלו הלימודים הכי מרתקים בעולם, אין מקצועות שבאמת מאפשרים לעשות פמיניזם בשטח בתשלום. הייתי סקפטית, אבל אחרי שנה התחלתי ללמד מגדר בבית ספר דמוקרטי והפכתי את כל החומרים שלמדתי באוניברסיטה למשהו שנגיש לילדות ולילדים. הבנתי שכן אפשר לקחת את הלימודים ולהמציא איתם משהו שישנה את העולם ופיתחתי תכניות חינוכיות ומערכי שיעור שמאפשרים למתוח את גבולות המגדר מגיל מאד צעיר. לימדתי פמיניזם ומגדר במשך שבע שנים ותמיד הסתמכתי גם על תיאוריות וחומרים אקדמיים, לצד ספרים, סרטים ופרסומות שיועדו לגילאים צעירים.

אחת על אחת- בוגרות תואר שני

בתכנית ללימודי נשים ומגדר

ננה בר

בת 42, מתל אביב, תלמידת תואר השני בתכנית ללימודי נשים ומגדר. פמיניסטית חירשת. ממייסדי/ות המרכז הישראלי ללימודי חירשות, פעילה חברתית בתחום זכויות האוכלוסיה החירשת ושל נשים חירשות בפרט, מרצה בתחום החירשות, ביקורת מוגבלות וקולנוע.

למה בחרת בלימודי מגדר?

אני מגדירה את עצמי כפמיניסטית ורציתי למצוא לימודי ממשק, לצד החירשות כמגדר תרבותי. מצד אחד האקדמיה על היררכית הידע שלה עדיין לא מכירה בלימודי חירשות, ובלימודי מוגבלויות מנקודת מבט פמיניסטית. מה שקיים היום בשטח האקדמי הוא החירשות בהיבט הרפואי בעיקר, מפרספקטיבה פתולוגית המגדירה את החירשות כמום, כמחלה, בפקולטה לרפואה ובפקולטה לחינוך. יש פער תהומי בין ההגדרות התרבותיות והחברתיות של הקהילה החירשת לבין הפרדיגמות הנלמדות ברוב הקמפוסים בארץ. בחוג למגדר יכולתי ליצור תחום אינטר-דיסציפלינרי שדרכו אני מקווה לשנות עמדות ופרדיגמות בקשר לחירשות. בתוכנית למגדר אפשר לפתח פמיניזם חירש, בגלל שהפמיניזם במהותו, הרב תרבותית, מתנגד להיררכיה ולדיכוי, כל דיכוי שהוא.

מה קיוויית לרכוש במהלך הלימודים והאם התכנית ענתה על ציפיותיך?

רציתי לרכוש ידע שמחובר לחיים עצמם, לחינוך החברה, למשהו שעשוי להיטיב עם בני אדם, ולתרום לקהילה החירשת באמצעות מחקרים שנעשים מנקודת מבט של אישה חירשת, ולא מנקודת מבט פטרנליסטית של חוקרים פטריארכליים שמודדים את האדם החירש על פי נורמות של "בריא" ו"לא בריא". אמרו לי "מה תעשי עם זה, את גם אישה וגם חירשת רחמנא ליצלן, את מחרבת את הסיכויים למצוא עבודה". היה לי רעב לעשות אקדמיזציה של החירשות. ואכן האקדמיה אפשרה לי מרחב למחשבה חדשה על המשיק שבין החירשות לפמיניזם. היה קשר בין מסגרת הכתיבה האקדמית לידע ולתיאוריות שבהן העמקתי. בתכנית למגדר נתנו לי את המרחב להעמיק וללמוד. נוצרו לי שיחים וקשרים מעניינים, מרגשים ומרתקים עם נשים שונות, ועם מרצות מחכימות ומעולות לעילא.

איך שינו הלימודים את חייך?

המאבק שלי לנגישות בתואר השני חולל שינוי. הלימודים מלמדים אותי לשאול ולחקור, למתוח את גבולות הידע, ולחדד ולהנכיח מצוקות חברתיות עקב אפליה שיטתית וטראומטית (שלילה של שפת הסימנים ומחיקת תרבות חירשים/ות). למשל נשים חירשות שעברו אונס מתקשות לסמן על האונס בפני מתורגמניות וגם בפני ההגמוניה המשטרתית; נשים מספרות על הפקעת הורות בגלל יחס אייבליסטי, ועל זה צריך לדבר כי המספרים הם לא קטנים; גם היכלי המשפט אינם נגישים לחירשים/ות, תרגום כשלעצמו לא מספיק. במערכות הבריאות המצב קשה שבעתיים, יש הפקרה מטרידה. שלא לדבר על הגיל השלישי.

האם את מרגישה שאת מיישמת את מה שלמדת בחיי היום יום שלך וכיצד?

בגלל התיזה והעומסים אני משהה קצת את האקטיביזם. אבל היישום הוא חלק ממני, מהיומיום, במיוחד בכתיבה האקדמית ובעשייה שלי במרכז הישראלי ללימודי חירשות. אני מקווה בעתיד להעלות הילוכים ולדווש לשבילים נוספים כמו חינוך, השכלה, תעסוקה, נשים חירשות וזקנה חירשת. אני מקווה לחזור להרצות באקדמיה ולתרום דרכה לקהילה. אני רוצה להמשיך ללמוד, ולעבד, לחקור, ולייסד מערך ידע חדש כלפי נשים חירשות. מבחינתי, אני לא יכולה להפריד בין אישה לחירשת. ואת זה צריך להכיר דרך מיעוטים כמו אישה חירשת לסבית, או אישה ערביה חירשת במדינת ישראל.

נועה ארנטל

בת 31, מתל אביב. בוגרת תואר שני בתכנית ללימודי נשים ומגדר. כיום עובדת סוציאלית.

למה בחרת בלימודי מגדר?

הגעתי לאוניברסיטה ללא שום השכלה ומודעות פמיניסטית, ללא רקע וידע פוליטי או מעורבות חברתית. במקרה בחרתי לימודי מגדר לצד לימודי ספרות בתואר הראשון. אחר כך כבר המשכתי לתואר שני במגדר. בדיעבד התארים במגדר שינו את עולמי.

מה קיוויית לרכוש במהלך הלימודים והאם התכנית ענתה על ציפיותיך?

למען האמת, הגעתי ללא ציפיות וללא מודעות או תובנות פמיניסטיות, פוליטיות או מגדריות כלל. לחלוטין דף חלק. התכנית הפכה את עולמי מקצה לקצה ושינתה את אופן התבוננותי על העולם, החברה, התרבות, ובעיקר על עצמי.

איך שינו הלימודים את חייך?

התואר שינה, כאמור, את עולמי מקצה לקצה. הפכתי מילדה לאישה במלוא מובן המילה. תובנות הכו בי והתחלתי לראות את העולם בצורה ברורה מדויקת ונקייה יותר. משם הגיע הדחף להתחיל לעבוד עם נשים ונערות במצוקה באופן פרקטי, בשטח, ולשנות את החברה באופן הכי רדיקלי וחתרני כפי שאני כיום רואה אותו.

האם את מרגישה שאת מיישמת את מה שלמדת בחיי היום יום שלך וכיצד?

כיום אני עובדת בשטח, עם נשים ונערות ואין לי שום ספק כי הידע שלמדתי, ההתבוננות המגדרית הפוליטית והחתרנית שספגתי במהלך הלימודים מיושמים כעת בשטח. היום אני רוצה ללמד, לטפל ולהעביר הלאה את הידע והתובנות. להעצים נשים נערות וילדות באשר הן ולטפח מודעות חברתית מגדרית בכל אשר אלך.

סערת קמפיין **#MeToo** ששטפה את העולם, הבעירה את הוליווד, העצימה נשים והציגה פתח למהפכה רחבה יותר, שיש לקוות שתוביל ליצירת מרחבים בטוחים יותר עבור נשים, הגיעה גם לקמפוס שלנו.

סגל התוכנית ללימודי נשים ומגדר לא נשאר אדיש לשיח הציבורי ולאחרונה שלח מכתב לנשיא ולרקטור האוניברסיטה הקורא לפעול ליצירת מרחב אוניברסיטאי בטוח יותר. זאת, בעקבות תחושות קשות שעלו בקרב סטודנטיות לאחר שבר לביא הגישה תלונה בגין אונס שעברה, לכאורה, במעונות. סגל התוכנית ציין כי הוא רואה במקרה זה נורת אזהרה נוספת, שיש להפיק ממנה לקחים לקראת בניית קהילה אוניברסיטאית נקיה מהטרדות ומתקיפות מיניות. במכתב, הסגל קורא לרשויות האוניברסיטה:

- לדאוג לכך שאוניברסיטת תל-אביב תהא מרחב בטוח ונקי מהטרדות ומתקיפות מיניות, לכל הפועלות והפועלים בה.
- ליצור דיאלוג בונה בין כל הקבוצות המהוות את קהילת אוניברסיטת תל-אביב (סטודנטיות/ים, סגל אקדמי בכיר וזוטר, וסגל מנהלי) – שיהפוך את המרחב המשותף לכולנו למרחב בטוח.
- להטמיע באופן אקטיבי את כללי האסור והמותר בכל הקשור להתנהגות מינית בקמפוס ובמעונות.
- לטפל באופן מקצועי ופמיניסטי בכל תלונה על הטרדה או תקיפה מינית. זאת, תוך התייעצות בנשות/אנשי מקצוע המתמחות/ים בטיפול בנפגעות ובנפגעי תקיפה מינית, ובמומחיות/ים למגדר.
- לפתח דרכי מניעה וטיפול שאינן קורסות להגיון הפלילי, אלא כוללות הדרכות, מעגלי שיחה, סעדי ביניים, גישור, ופרקטיקות של צדק מאחה.

זרקור תרבותי - בוגרות ממליצות

סרט

קרב המינים Battle of the Sexes

בימוי: ג'ונתן דייטון, ואלרי פאריס

בהשתתפות: אמה סטון, סטיב קארל, אליזבת שו, שרה סילברמן ועוד.

טורניר הטניס המחשמל שהתקיים בשנת 1973 בין בילי ג'ין קינג לבין אלוף העולם לשעבר בובי ריגס הפך למלחמה בין המינים ונהיה לאירוע הספורט הטלוויזיוני הנצפה ביותר בכל הזמנים. הטורניר לכד את רוח התקופה והצית שיח עולמי על שוויון מגדרי, אשר נתן רוח גבית לתנועה הפמיניסטית. לכודים באור הזרקורים, קינג וריגס היו התגלמותם של הצדדים המנוגדים של הוויכוח, אולם מחוץ למגרש כל אחד מהם התמודד עם קרבות אישיים ומורכבים משל עצמו. עם בעל תומך, אשר דחק בה להילחם על שכר שווה, קינג התמודדה גם עם השלמה עם מיניותה. בו בזמן, ריגס מהמר על המורשת והמוניטין שלו על מנת לנסות ולהחיות את תהילת העבר שלו. יחד, קינג וריגס הגישו מופע תרבותי שהדהד הרבה מעבר למגרש הטניס והעלו את הדיון בין גברים לנשים, הן בחדר המיטות והן בחדר הישיבות.

ספר

A Table for One -
A critical reading of singlehood, gender and time
(2017) מאת ד"ר כנרת להד, מרצה בכירה בתכנית ללימודי נשים ומגדר באוניברסיטת תל אביב.
הוצאת אוניברסיטת מנצ'סטר.

הספר מציג ניתוח ביקורתי של רווקות, מגדר וזמן ועוסק בקשר שבין הבנייה של רווקות לתפיסות של זמן חברתי. במחקרה האינטרדיסציפלנרי, להד סוללת את הדרך לתיאוריה חדשה של רווקות תוך כדי מחקר פרטני לגבי האופנים שבהם תפיסות של לוחות זמנים ושעונים חברתיים ממלאים תפקיד מרכזי בייצוגים של רווקות נשית. בספרה היא מנתחת בהרחבה כמה מהסכמות החברתיות והטמפורליות הרווחות ביחס לרווקות כמו למשל תפיסות הנוגעות לגיל, מהלך החיים, תזמון נכון, ניהול זמן, המתנה (waiting), הפסקה (timeout), זמן עומד, זמן קפוא, זמן ריק, או זמן אוזל. להד מדגישה כי הרווקות אינה מובנת במנותק מתהליכים חברתיים רחבים יותר והיא מושפעת ומשפיעה עליהן. חקר ייצוגי הרווקות מעלה גם שאלות סוציולוגיות רחבות יותר כמו משמעותם ואופני הגדרתם של "החיים הטובים" ו/או "החיים הראויים", או, במונחיו של צ'רלס טיילור, אילו מסגרות מקנות משמעות לפעולתינו ולחיינו? אלו חיים ראויים לחיותם, ואלו חיים מסמנים או מורים שנשים /גברים הצליחו לממש את מלוא הפוטנציאל שלהן?

"My hope here is to re-conceptualise singlehood as a social and political category, which may in turn open more avenues for moving beyond the dichotomous and essentialist thinking of misery/happiness, togetherness/loneliness and failure/success... Hopefully, this study can contribute to such an endeavor, by constructing and deconstructing some of the familiar and taken-for-granted meanings associated with singlehood. A different form of thinking on singlehood and time, one which explores and can envision alternative networks of support and solidarity while questioning the central place the family and couplehood occupy, might be a crucial first step in this direction". pp. 132-133

להורדה חינם של הספר

הצגה

"**אמא אמרה שאסור**" מאת שרלוט קיטלי.
בימוי: אתי רזניק

בהשתתפות: טטיאנה קנליס אולייר, מאיה מעוז, נלי תגר, גאיה שליטא כץ

דרמה על בנות ואימהות. מחזה הנע בין השנים 1920-1980 ומגולל סיפור של ארבעה דורות נשים במשפחה אחת, דרך תמונות ורגעי מפתח מחייהן המוצגים בסדר לא כרונולוגי. המבוגרת מבין הארבע, דוריס, מוותרת על קריירת הוראה מבטיחה למען נישואים. בתה, מרגרט, גדלה במנצ'סטר במהלך מלחמת העולם השניה, מתחתנת עם טייס, בניגוד לרצון אמה, והופכת לכתבנית. בתה, ג'קי, נכנסת להריון מגבר נשוי במהלך לימודי האמנות שלה. ג'קי הצעירה מנסה לגדל את רוזי התינוקת, אך אינה מצליחה להתמודד. אמה, מרגרט, לוקחת את התינוקת ומגדלת אותה כבתה. ג'קי ממשיכה בלימודיה והופכת לסוחרת אמנות מצליחה. בגיל 16 מגלה רוזי כי ג'קי, שחשבה אותה לאחותה, היא למעשה אמה ומרגרט שחשבה אותה לאמה, היא בעצם סבתה... המחזה מתבונן בתוצאות הסוד הזה ובהתייחסות של כל אחת מהנשים אליו. המחזה עוסק בהריון בגיל העשרה, העדפות קרייריסטיות ואימהות יחידנית וכיצד כל דור משתחרר מהמסורות והתרבויות של הדור שקדם לו. המחזה זכה בפרסים רבים, הוא נלמד בבתי ספר, תורגם ל-22 שפות ומחזיק בשיא של המחזה המוצג ביותר שנכתב ע"י אשה.

כתיבה והפקה: מאיה כהן ליווי: פרופ' דפנה הקר עיצוב גרפי: שרון צח